

ใบแจ้งข่าว

ประเทศไทย: ใส่ใจต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการสิทธิระดับโลก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศประกาศถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในการแถลงต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

(กรุงเทพฯ, 30 กันยายน 2565) – ประเทศไทยควรใส่ใจอย่างเร่งด่วนต่อประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กำลังเกิดขึ้นก่อนการเลือกตั้งสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติครั้งต่อไป พอร์ตีฟายไรต์กล่าวในวันนี้ เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2565 รัฐบาลไทยได้แถลงต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ถึงเจตจำนงของที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในวาระปี 2568–2570

“การจะก้าวไปยังจุดนี้นั้นหมายความว่าประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมที่จะยุติและเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในบ้านของตัวเองก่อน” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารพอร์ตีฟายไรต์กล่าว “ถ้าประเทศไทยเห็นความสำคัญของการลงสมัครอย่างจริงจัง ทางประเทศไทยต้องคุ้มครองผู้ลี้ภัย สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ สิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านการแสดงออก รวมถึงการชุมนุมอย่างสงบ และสิทธิข้ออื่น ๆ”

ในการประกาศลงสมัครรับเลือกตั้งของประเทศไทยต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ สมัยประชุมที่ 77 วันที่ 24 กันยายน นายดอน ปรมดีภิวินัย รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กล่าวไว้ว่า:

การพัฒนาที่ยั่งยืนและสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและหนุนเสริมกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อประกันให้เกิดสภาพแวดล้อมของสันติภาพและความก้าวหน้า ในการนี้ ประเทศไทยจึงประกาศลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในวาระปี 2568–2570 หากได้รับเลือก เราจะสามารถช่วยหนุนเสริมการทำงานของคณะมนตรีฯ และกลไกต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงคนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและถูกทอดทิ้งมากที่สุด และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่มีความหมายในระดับท้องถิ่น

รัฐบาลไทยได้ประกาศการลงสมัครรับเลือกตั้งของประเทศไทยลงในมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 ก่อนเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

ทางการไทยมักละเมิดสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสิทธิของกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ อันรวมถึงผู้ลี้ภัย ผู้มีความหลากหลายทางเพศ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้ประท้วง และผู้ทำงานภาคประชาสังคม รัฐบาลไทยละเมิดสิทธิในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสันติ การจับกุมอย่างมิชอบต่อผู้วิพากษ์วิจารณ์สถาบันและนักกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย รวมถึงการปราบผู้ประท้วงเพื่อประชาธิปไตยที่เป็นเยาวชน

ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ ทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ตามข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทยเป็นแหล่งพำนักของผู้ลี้ภัยจากเมียนมาร์กว่า 91,400 คนในค่ายกักกันตามแนวพรมแดน ทั้งยังมีผู้ลี้ภัยอย่างน้อยอีก 5,150 คนที่อาศัยอยู่นอกค่าย ในประเด็นนี้ ประเทศไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีต่ออนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสาร พ.ศ. 2510 รวมถึงไม่มีกรอบกฎหมายในประเทศเป็นการเฉพาะเพื่อรับรองสถานะและให้ความคุ้มครองกับผู้ลี้ภัย หากปราศจากสถานะตามกฎหมายในประเทศไทย ผู้ลี้ภัยอาจถูกกักตัวไว้ในค่าย หรือตกเป็นเหยื่อของ การจับกุมโดยพลการ, การกักตัว และการบังคับส่งกลับ (refoulement)

นับแต่การรัฐประหารในเมียนมาปี 2564 พอร์ตีฟายไรต์ได้บันทึกข้อมูลกรณีของผู้ลี้ภัยจากเมียนมาที่ถูกทางการไทยบังคับส่งกลับไว้มากมาย การกระทำเช่นนี้เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ในเดือนพฤษภาคม 2564 ทางการไทยบังคับผู้ลี้ภัย 2,000 คนที่หลบหนีจากความรุนแรงในรัฐกะเหรี่ยง ให้เดินทางกลับไปยังประเทศเมียนมา

ใบแจ้งข่าว

ฟอร์ตีฟายไรต์เรียกร้องให้ทางการไทยควรลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสาร พ.ศ. 2510 และให้สถานะตามกฎหมายและความคุ้มครองทันทีต่อผู้ลี้ภัยในประเทศไทย

ในด้านสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ภายหลังจากกระบวนการพิจารณาที่ยืดเยื้อมาหลายปี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 สภาผู้แทนราษฎรไทยได้รับรองร่างพระราชบัญญัติสี่ฉบับ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ตามกฎหมายของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือที่เรียกว่า ร่างพรบ.สมรสเท่าเทียม และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

อย่างไรก็ดี การปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน ส่งผลให้กระบวนการพิจารณาหยุดชะงักลง และจำเป็นต้องรอการเปิดประชุมใหม่เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระต่อไป เนื่องจากยังไม่มีการประชุมเปิดสมัยประชุมใหม่ คู่สมรสผู้มีความหลากหลายทางเพศในไทยจึงยังคงถูกปฏิเสธสิทธิในการสมรสและสิทธิที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ยิ่งทำให้ปัญหาการเลือกปฏิบัติที่ชุมชนเหล่านี้เผชิญอยู่เลวร้ายลงไปอีก

ในประเด็นด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยยังไม่สามารถคุ้มครองพวกเขาจากการคุกคามด้วยกระบวนการยุติธรรม หรือที่เรียกว่าการฟ้องคดีปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ (SLAPP) ในไทย กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญามักถูกยกมาใช้เพื่อโจมตี คุกคาม และปิดปากนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในปี 2561 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอนุญาตให้ศาลสามารถยกฟ้องคดีและห้ามการฟ้องซ้ำกรณีที่เป็นการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย อย่างไรก็ตาม ศาลไทยยังคงสั่งรับพิจารณาคดีฟ้องปิดปากในชั้นใต้สวนต่อไป

ฟอร์ตีฟายไรต์เรียกร้องให้ประเทศไทยลดการเอาผิดทางอาญาต่อความผิดฐานหมิ่นประมาท และยกเลิกคดีที่ฟ้องต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และบุคคลอื่น ๆ อย่างไม่เหมาะสม เพื่อป้องกันการคุกคามด้วยกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ ในปี 2565 รัฐบาลไทยได้เผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร หรือที่เรียกว่ากฎหมายเอ็นจีโอ เพื่อควบคุมกำกับกับการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทย ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติสามคนได้ออกมาวิจารณ์ร่างของกฎหมายเอ็นจีโอในเบื้องต้นว่า “ดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ” หากมีการประกาศใช้ กฎหมายเอ็นจีโอดังกล่าวจะละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้านการแสดงออกและการสมาคมที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ระหว่างกระบวนการทบทวนสิทธิมนุษยชนตามวาระ (UPR) ครั้งล่าสุดของไทย ซึ่งเป็นกระบวนการภายใต้กลไกของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่รัฐภาคีสหประชาชาติจะตรวจสอบสถิติด้านสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ ประเทศไทยประกาศไม่รับข้อเสนอแนะจำนวนมากเกี่ยวกับเสรีภาพด้านการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยประกาศไม่รับข้อเสนอแนะจากเยอรมนีให้ “ทบทวนกฎหมายหมิ่นประมาทเดชาอนุภาพ กฎหมายความผิดทางคอมพิวเตอร์ และกฎหมายหมิ่นประมาททางอาญา” ประเทศไทยยังไม่รับข้อเสนอแนะจากสหรัฐอเมริกาที่ให้ “ยกเลิกการพิจารณาร่างกฎหมายการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร และร่างกฎหมายใหม่อื่น ๆ ที่อาจจำกัดพื้นที่ของภาคพลเรือนในประเทศไทย”

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 47 แห่ง มีหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งปวงทั่วโลก มติของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเพื่อจัดตั้งคณะมนตรีสิทธิฯ ระบุว่า รัฐภาคีที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกของคณะมนตรีฯ “จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสูงสุดในการส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”

ใบแจ้งข่าว

“การลงสมัครรับเลือกตั้งของประเทศไทย เพื่อเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นโอกาสที่รัฐบาลจะแสดงให้เห็นว่าตนปฏิบัติตามพันธกิจอย่างจริงจังต่อประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยการใส่ใจอย่างเร่งด่วนต่อประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กำลังเกิดขึ้น” เอมี สมิธกล่าว “ประเทศไทยต้องทำงานอย่างหนักตั้งแต่นี้ เพื่อให้กฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติของตน สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการบริหาร, พอร์ตีไฟไรต์
+66 87 795 5454 (ประเทศไทย, WhatsApp)
อีเมล: amy.smith@fortifyrights.org
ทวิตเตอร์: @AmyAlexSmith, @FortifyRights

แพททริก พงศธร, ผู้เชี่ยวชาญรณรงค์สิทธิมนุษยชนเชิงกลยุทธ์, พอร์ตีไฟไรต์
+66 94 696 8477, (Thailand) (Thai; English)
อีเมล: Patrick.Phongsathorn@FortifyRights.org